

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Štullerové a soudců JUDr. Ivy Kaňákové a JUDr. Ivy Kurešové v právní věci žalobců: **a/ J.L., „X“, b/ J.N., „X“**, oba zast. JUDr. Lubomír Müllerem, advokátem se sídlem Symfonická 1496/9, 158 00 Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5, v řízení o žalobách proti rozhodnutí žalované ze dne 10.12. 2008 č. 2085 415 709/BV,

takto:

- I.** Věci vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp.zn. 15 Ca 1/2009 a sp.zn. 15 Ca 2/2009 se **s p o j u j í** ke společnému projednání. Věci budou nadále vedeny pod sp.zn. 15 Ca 1/2009.
- II.** Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 10. 12. 2009 č. 205 415 709/BV **se zrušuje pro nezákonnost** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III.** Žalovaná je povinna zaplatit žalobcům náhradu nákladů řízení ve výši 15.768,- Kč do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobci se žalobami podanými v zákonem stanovené lhůtě domáhali zrušení rozhodnutí žalované ze dne 10.12.2008 č. 205 415 709/BV, kterým žalovaná podle § 5 odst. 7 věty první a § 7 odst. 2 zákona č. 261/2001 Sb. přiznala jednorázovou peněžní částku ve výši 289,- Kč 1) J.L., 2) J.N., 3) J.N., 4) J.N., 5) V.N., 6) M.N., 7) V.N. Oba žalobci, zastoupeni advokátem JUDr. Lubomírem Mullerem, shodně odůvodnili žaloby tím, že žalovaná přiznala rozhodnutím ze dne 12. 2. 2002 č. 205 415 709 zemřelé A.N. (matka

žalobců) jednorázovou částku podle zák.č. 261/2001 Sb. ve výši 70.000 Kč, poté byla napadeným rozhodnutím částka přepočtena na částku 72.017 Kč, tzn. dosud nevyplacená částka činí 2.017 Kč. Žalobci pokládají za nesprávné, že do řízení vstupuje sedm dědiců, každý jednou sedminou, neboť zemřelá A.N. měla 4 děti, které ji přežily, a syna V. st., který zemřel a měl 3 děti (které jsou v napadeném rozhodnutí uvedeny jako ad. 5) N.V., ad. 6) N.M. a ad 7) N.V. Žalobci zastávají názor, že jestliže A.N. měla pět dětí, z nichž čtyři žijí a jedno zemřelo, pak dědicové zemřelého syna nemohou do jeho práv a povinností vstoupit celkově větším podílem, než měl on sám. Žalobci mají za to, že každému nenáleží 289,- Kč, ale 404,- Kč.

Žalovaná v písemném vyjádření k žalobě setrvala na svém rozhodnutí a navrhla zamítnutí žaloby. Poukázala na ust. § 7 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb., které stanoví, že včas upatněný nárok, pokud o něm nebylo rozhodnuto nebo pokud nedošlo k výplatě jednorázové peněžní částky, přechází v případě úmrtí oprávněné osoby na její dědice. Stejným způsobem takto postupovala v řadě srovnatelných případů. Vycházela přitom z ustálené judikatury, přičemž poukázala na rozsudek Vrchního soudu v Olomouci zn. 2A 735/98 ze dne 8. 10. 1998 (jednorázová peněžní částka podle zák. č. 217/1994 Sb.), na rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 14.9.2001 zn. 5A 519/2001 (ust. § 6 odst. 2 zák.č. 39/2000 Sb.), nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu zn. 2A 1153/2002 (ust. § 7 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb.).

Žalovaná dále uvedla, že se s judikaturou ztotožňuje a má za to, že ust. § 7 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb. je ustanovením obsahujícím speciální právní úpravu, a proto je vyloučena možnost aplikace úpravy obecné. Souhlasí s názorem, že užití termínu „dědici“ pro vyjádření okruhu osob, na něž nárok zemřelé oprávněné osoby přechází není zákonodárcem vhodně zvolen. Vyjádřila přesvědčení, že přiznání jednorázové peněžní částky po zemřelé A.N. každému z jejích 7 dědiců je v souladu s platnou právní úpravou.

Žalobci v podané replice setrvali na žalobních námitkách.

Obě žaloby směřují proti jednomu a témuž rozhodnutí, a proto je soud v souladu s ustanovením § 39 odst. 1 zák.č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s.ř.s.“) spojil ke společnému projednání.

O nich pak rozhodl v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 věty první s.ř.s. bez jednání, neboť žalobci i žalovaná s tím souhlasili.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle části třetí, dílu prvního hlavy druhé s.ř.s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm.c), písm.d), odst.2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z ní vyplývá, že soud přezkoumává rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí (§ 72 odst. 1 věty první s.ř.s.). Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení odůvodnit. Bez návrhu žalobce pak musí soud podle § 76 odst. 2 s.ř.s. přihlídnout toliko k takovým vadám napadeného rozhodnutí, které

vyvolávají jeho nicotnost, ovšem takové nedostatky nebyly v projednávaných věcech zjištěny.

Po přezkoumání skutkového a právního stavu věci dospěl soud k závěru, že žaloby jsou důvodné.

Předmětem projednávané věci je otázka výkladu ustanovení § 7 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb. zda v případě úmrtí oprávněné osoby se postupuje podle speciální úpravy jak uvádí žalovaná, nebo se postupuje podle obecné úpravy dědického řízení, jak namítají žalobci.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 zák.č. 261/2001 Sb. se tento zákon vztahuje na občany České republiky, kteří byli vězněni mezi 25. únorem 1948 a 1. lednem 1990 a u kterých bylo rozhodnutí o jejich věznění zcela nebo částečně zrušeno podle zák.č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle zák.č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu (dále jen „politický vězeň“).

Podle ustanovení § 2 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb. se tento zákon rovněž vztahuje na vdovy a vdovce po osobách uvedených v odstavci 1, pokud jdou občany České republiky, jejichž manželství trvalo po celou dobu věznění, či vzniklo během jejich věznění a jejich manžel kdykoliv později zemřel; stejně se tak tento zákon vztahuje na vdovy a vdovce, pokud jsou občany České republiky, kteří uzavřeli nové manželství.

Podle § 5 odst. 2 a odst. 7 věta první zák.č. 261/2001 Sb. činí výše jednorázové částky pro politického vězně při věznění delším než 1 rok 120 000 Kč. Za každý další měsíc věznění se výše jednorázové peněžní částky zvyšuje o 1000 Kč. Výše jednorázové peněžní částky pro vdovu nebo vdovce po účastníku národního odboje za osvobození nebo po politickém vězni činí vždy její polovinu.

Podle § 7 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb. včas uplatněný nárok, pokud o něm nebylo rozhodnuto nebo pokud nedošlo k výplatě jednorázové peněžní částky, přechází v případě úmrtí oprávněné osoby na její dědice.

K problematice § 7 odst. 2 cit. zákona se již vyjadřoval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, který ve svém rozsudku ze dne 4.5.2010 č.j. 4 Ads 77/2007-91 poukázal na to, že jak ve sféře práva veřejného, tak ve sféře práva soukromého je zásadně věcí zákonodárce, jakým způsobem upraví přechod práv, a mezi nimi i práv majetkových, mezi jednotlivými osobami. V dispozici zákonodárce je zásadně i rozhodnutí o tom, zda určité právo v případě, že nastaly určité relevantní právní skutečnosti (v projednávaném případě smrt oprávněné osoby), vůbec předchází, zda předchází za každých okolností, anebo jen za určitých podmínek, a na kterou osobu či které osoby přechází.

Nejvyšší správní soud poukázal na to, že na právní řád je třeba pohlížet jako na celek, který musí působit jako jednotný a bezrozporný. Proto je třeba při výkladu

ustanovení o přechodu nároků zemřelých osob na jiné osoby nezbytné zohlednit, že právní řád obsahuje komplexní a v zásadě univerzální úpravu přechodu majetkových práv fyzických osob v důsledku jejich smrti, a sice děděním.

Žalovaná ve svém vyjádření uvedla, že ustanovení § 7 odst. 2 zák.č. 261/2001 Sb. je ustanovením obsahujícím speciální právní úpravu, takže již samotná jeho existence vylučuje možnost aplikace úpravy obecné, a naopak, že užití obecné úpravy by přicházelo v úvahu pouze v případě, kdyby zákon toto speciální pravidlo pro přechod nároku neobsahoval. I v tomto případě soud poukazuje na shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu, ve kterém *Nejvyšší správní soud uvedl, že pokud by zák.č. 261/2001 Sb. obsahoval ústavně konformní autonomní úpravu přechodu nároku na jím upravenou dávku na jiné osoby, použila by se takováto úprava podle pravidla, že zvláštní zákon má přednost před zákonem obecným (tj. před občanskoprávní úpravou dědění). Pokud však zákon č. 261/2001 Sb. autonomní úpravu neobsahuje, je nutno použít úpravy obecné, kterou bude i v tomto případě, tj. i tehdy, jedná-li se o veřejnoprávní nárok, zásadně občanskoprávní úprava dědění.*

Nelze-li v konkrétním případě zák.č. 261/2001 Sb. taková zvláštní pravidla vysledovat, je nutno dospět k závěru, že odkaz na „dědice“ neznamená nic jiného než odkaz na komplexní pravidla dědického práva, včetně pravidla o prioritě dědění ze závěti před děděním ze zákona, o podmínkách vydědění a ustanovení o nepominutelných dědicích a včetně pravidel o tom, že za určitých okolností se výše podílů jednotlivých dědiců liší s ohledem na režim dědické posloupnosti (tj. že se uplatní pravidlo zakotvené v § 473 odst. 2 obč. zákona, podle něhož nedědí-li některé dítě, nabývají jeho dědického podílu stejným dílem jeho děti. Jestliže nedědí ani tyto děti nebo některé z nich, dědí stejným dílem jejich potomci).

Dále Nejvyšší správní soud poukázal na to, že žalovaná v řízení o nároku podle zák.č. 261/2001 Sb. nemá pravomoc rozhodnout, kdo je dědicem oprávněné osoby, proto musí vždy přerušit správní řízení do vyřešení otázky, kdo je dědicem nároku. V žádném případě zde neplatí ustanovení § 64 odst. 1 písm.c/ správního řádu v tom ohledu, že může uvážit o tom, zda má tak učinit nebo nikoliv. Žalovaná je v dalším řízení vázána rozhodnutím dědického soudu o tom, komu z dědiců uplatněný nárok připadá, tj. je i vázána případně rozhodnutím o tom, v jakých podílech dědicové nárok nabývají (je-li jich více), a pokud uplatněný nárok přízná, musí to zohlednit ve výroku při určení, která osoba obdrží jako část přiznané jednorázové peněžní částky.

Jestliže žalovaná v předmětné věci rozhodla podle své dosavadní praxe v rozporu se zákonnou úpravou, dospěl soud k závěru, že napadené rozhodnutí žalované je s ohledem na skutečnosti shora uvedené, nezákonné, a proto je v souladu s ustanovením § 78 odst. 1 s.ř.s. zrušil a současně věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst.4 s.ř.s.). V dalším řízení bude pak žalovaná podle § 78 odst. 5 s.ř.s. vázána právním názorem, který byl vysloven v tomto zrušujícím rozsudku.

Žalobci měli v projednávané věci plný úspěch, a proto soud podle § 60 odst. 1 věty první s.ř.s. uložil žalované povinnost zaplatit žalobcům do třiceti dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení ve výši 15.768 Kč. Protože obě žaloby jsou

naprosto shodné, skládá se odměna z částky 6.300 Kč za tři úkony po 2.100 Kč (převzetí věci, podání žaloby, přípis soudu), dále z částky 900 Kč za tři s tím související režijní paušály, v případě druhé žaloby z odměny za tři úkony ve výši 5.040 Kč (převzetí věci, podání žaloby, přípis soudu - sníženo o 20% dle § 12 odst. 4 advokátního tarifu), dále z částky 900 Kč za tři s tím související režijní paušály po 300 Kč, a z částky 2.628 Kč představující 20% DPH.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **lze** podat **kasační stížnost** do dvou týdnů po jeho doručení z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 soudního řádu správního.

Kasační stížnost se podává u Krajského soudu v Ústí nad Labem a rozhoduje o ní Nejvyšší správní soud. Kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem, což neplatí, má-li sám stěžovatel vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 29. července 2010

JUDr. Dagmar Štullerová v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Iva Tovarová